

DE GRONDWET.

VERSCHEIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . 5.50.

DINGSDAG 3 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:

C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet,
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van één tot zes regels . . . . . f 1.00.
Voor elke regel meer . . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden,
worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegel-
regt daaronder begrepen.

Het dagblad *de Nederlander* is ten grave gedaald. In eene reeks van artikelen, heeft de heer GROEN VAN PRINSTERER, die nimmer — het zij tot zijne eer gezegd — zijne nauwe betrekking tot het anti-revolutionnaire blad verloochende, eene schitterende en met uitstekend talent zamengestelde lijkrede gehouden over het orgaan; dat, naar onze overtuiging, veel kwaad heeft gesticht in den lande en met ieder No. deed betreuren, dat zoo zeldzame begaafdheden ten dienste konden van beginselen, waarvan de overwinning ook de ondergang van het Vaderland zou worden.

Uitstekend de artikelen ook waren, met welke de heer GROEN zijn moeievollen arbeid heeft besloten: zij kwamen ons voor, op meest alle punten vatbaar te zijn voor gegronde wederlegging. De overweging evenwel, dat aan *de Nederlander* de gelegenheid zou zijn ontgenomen, om in eene repliek te treden, heeft ons den pligt opgelegd, om aandachtig toe te luisteren en niet te antwoorden. Nogtans is de verwezenlijking niet onwaarschijnlijk van het voornemen van hem, die in dit blad gewoonlijk *de Nederlander* mogt bestrijden, om in een afzonderlijk geschrift zijne gedachten mede te deelen over hetgeen als de biographie van *de Nederlander* door den heer GROEN werd gezegd.

Wanneer wij ons verheugen in de verdwijning van *de Nederlander* uit de rij der dagbladen: het is niet, omdat wij nu een tegenstander minder tellen, of omdat wij — als een naam op den afgestorvenen — in de ruichtoonen konden dankbaar over den uit het veld geslagen vijand, in wiens nederlaag en val, wellicht niet ten onregte, wij ons een groot aandeel kunnen toerekenen; maar het is, omdat wij in dit feit zien het bewijs, dat de anti-revolutionnaire partij, die steeds verkondigd heeft te zijn de uitdrukking bij uitnemendheid van den geest der *Natie*, niets anders is dan de uitdrukking van eene zeer kleine minderheid, die dagelijks meer schijnt weg te smelten, en dat die minderheid, zelfs in haar pogen tot verbreiding harer zogenoemde beginselen, die ondersteuning in den lande mist, welke de eerste hoofvoorwaarde van haar bestaan kon zijn.

Wij verheugen ons derhalve over de verdwijning van *de Nederlander*, alleen in het belang van het Vaderland, dat hierdoor de geruststelling erlangt van de toernemende vermindering eener partij, die zijn heil niet bevorderen, zijn welzijn niet verhoogen kan; maar die, door uiteenzetting van hetgeen zij niet wil, heeft geleerd nooit te weten wat ze wil, en alleen vruchtbaar schijnt in pogingen tot afbreken, maar tot opbouwen onvermogen is.

De gelijk met *de Nederlander* heeft ook *de Morgenster* opgehouden te bestaan.

De voorname reden, die de heer J. P. DE KEIJZER, redacteur van dat blad, van die staking opgeeft, is, dat *de Morgenster* in de eerste plaats de bestrijding van de anti-revolutionnaire partij en van haar orgaan, *de Nederlander*, op het oog had. Daar *de Nederlander* tot zwijgen, en — volgens den heer DE KEIJZER — de anti-revolutionnaire partij ten onder gebragt is, meent de redactie, dat nu ook de reden van het bestaan van *de Morgenster* opgehouden had te bestaan. Ziet hier op wat wijs de overwinning wordt geconstateerd, die *de Morgenster*, bij haar eigen ondergang, verklaart op *de Nederlander* behaald te hebben.

De partij, die het vrije, levende Christendom bedreigde, is overwonnen door de wetenschap, geknakt op staatkundig terrein, veroverd op kerkelijk gebied, geoordeeld door den geest der Gemeente.

De wijzen en edelen hebben zich van de partijhoofden verwonnen; de geloovige jurist predikt het levende Christendom; de geleerde leeraars weigerden gehoor aan de roepstem tot opstand; de handhavers der Belijdenis dongen op de Belijdenis af; de Cham's nakomelingen eeuwig wilde doen zuchten onder Noë's vloek, hij ziet zijne vrienden aan het hoofd der eman-

cipatie-beweging; verlaten van wetenschap en talenten en invloed, heeft men beroep gedaan op de onkundigen, ook die poging is mislukt; de mannen tegen wie de haveloosheid was gewapend, arbeiden met zegen in de Gemeenten, die aan hunne lippen hangen."

Wij gelooven niet, dat dergelijk *te Deum* den verslagen vijand — zoo de slag ook al door *de Morgenster* mogt zijn toegebracht — sterk grieven kan; veeleer is 't onze meening, dat het den overwinnaar schandvlekt.

Bovendien betwijfelen wij zeer, of nu ook de anti-revolutionnaire partij ten onder is gebragt. Bij de gewijzigder voortzetting van den arbeid, die de heer GROEN op het oog heeft, komt het ons voor, dat de verdwijning van *de Morgenster* voorshands ontijdig is. Men moge gerechtigd zijn tot inkrimping van aanval of verdediging: tot het verlaten van het terrein schijnt het ons toe het oogenblik niet te zijn gekomen.

Of *de Morgenster* wel de ware reden van haar verdwijnen heeft geopenbaard, meenen wij, met *de Tijd*, in twijfel te mogen trekken.

- „Geen ellendiger schouwspel dan eene regering, dan eene constitutionnele regering, die geen regt doet dan door den nood gedwongen.“
  - „Geen ellendiger schouwspel dan eene regering, die zelf van 's lands wetten en wettelijke verordeningen een wassen neus maakt, ten einde deze of gene partij te believen en stemmen in de Tweede Kamer te winnen.“
  - „Geen ellendiger schouwspel dan eene regering, die doof schijnt te zijn voor de regtmatige klagen van de gekrenkten en verdrukten in den lande, wanneer dezulken geacht kunnen worden geen staatkundig gewigt in de schaal te leggen.“
  - „Nog eens, geen ellendiger schouwspel dan eene constitutionnele monarchale regering, die ook over de pen van den monarch regeert, hem alles doende teekenen wat hem door zijne ministers wordt voorgelegd.“
  - „Eindelijk, geen ellendiger schouwspel dan eene regering, die zich laat regeren door elke tijdelijk boven drijvende partij; ja zich daardoor laat voortdrijven, voortzweven.“
- Ziet daar hetgeen *de Fakkel* schrijft, een orgaan van die partij der Protestanten, welke, in verband met de anti-revolutionnairen, de April-beweging aanstookte, bewerkte en toejuichte.
- Zouden wij mogen weten, welke Regering met die vleijende schets wordt bedoeld?

De Fakkel is karakterloos: het is een valsch licht, dat in de duisternis schijnt. Die er op zou afgaan, heeft veel kans van af te dwalen. Wie kent niet de felheid, waarmede dat blad *de Nederlander* besteed, na de April-beweging; hoe het voorbeeld gegeven werd van wat uit een bondgenootschap voortspruit, dat op bloote hartstogtelijkheid gegrond werd.

Moeten wij nog herinneren aan de herhaalde, openlijke aankondiging, dat de Redactie van *de Fakkel* de lezing, het abonnement van *de Nederlander*, staakte? Is het noodig in gedachtenis te brengen hoe, bij herhaling, de partij van *de Nederlander* op eene en dezelfde lijn werd geplaatst met de partij der Katholijken. Wie is het vergeten, dat het verwijt van crypto-romanisme herhaaldelijk en op verschillende wijze werd toegezwand?

En wat lezen we nu?

De Nederlander houdt met 1 Julij op te verschijnen. „Wij behoorden tot hare bestendige lezers. Zij leverde, vooral in dit jaar, hoogstbelangrijke stukken, vooral met betrekking tot de Oostersche quaestie en tot de voorgestelde afschaffing van den accijns op het gemaal.“ Maar wat nog erger is: de heer GROEN is er nu ruiterslijk voor uit gekomen, dat verreweg de meeste

hoofdartikelen, in *de Nederlander* voorkomende, van hem afkomstig zijn.

Nooit is dat ontkend door hem, van wien men nu zegt: „wij bewonderen zoowel 's mans ijver als talent.“ Maar meest onbeschaamd is het slot.

„Veel van zijne beginselen zijn ook de onze.“

Gewis, die zoo durft schrijven, verdient te regt het veroordeelend vonnis, dat de heer GROEN over *de Fakkel* uitsprak.

Volgens den heer J. B. meent de heer J. B. (en hierin ligt de onverbiddeleke veroordeeling van den voorgestelden maatregel) dat geene afschaffing geëdoogd kan worden, waarvoor aequivalent te zoeken is in nieuwe lasten: hij bepaalt er de mate van met de som, die werkelijk bespaard is en wordt door schuldelging.

Dat is de voorname reden, waarom de heer VAN BOSSE zijne stem aan het wetsontwerp heeft onthouden. De onmisbare voorwaarde van zijne toestemming was het vasthouden aan het beginsel, dat de uitgaven verminderd en het eindeijfer tot een geringer bedrag behoort beperkt te worden.

Dat beginsel lijdt aanstoot van de zijde des heeren J. B. en consorten. Men beweert: iedere post van uitgaaf moet op zich zelf gecontesteerd kunnen worden uit het oogpunt van al of niet noodzakelijkheid en betamelijkheid.

De beslissing van al of niet noodzakelijkheid eener uitgaaf op zich zelve is weder afhankelijk van het meerder of minder nuttige; en ook van andere uitgaven, die soms nuttiger en noodzakelijker kunnen zijn. De aanbouw van eene nieuwe sterrewacht bijv. is nuttig, wellicht noodzakelijk, en misschien naar veler oordeel meer noodzakelijk dan de uitbreiding der Koninklijke academie van wetenschappen; wellicht zijn, naar het gevoelen van zeer velen, die uitgaven meer dringend, de eene zoowel als de andere, dan die voor de Fransche tentoonstelling of tot verhooging der bezoldiging van onze gezanten.

Is die beslissing van elke uitgaaf, op zich zelf, zoo onbeperkt? Is een vooraf bepaald eindeijfer eener ongerijmdheid? Zeker in het oog van den heer J. B., maar waarom erkent hij dan: „buiten de beschouwing der noodzakelijkheid is nergens aanleiding te vinden tot beperking, dan in het vermogen der *Natie*.“

Waarlijk, — omdat de *Natie* niet weerbarstig zich tegen de heffing van belastingen verzet, is daarom bewezen dat zij niet te zwaar, niet zwaar genoeg is belast?

De heer J. B. leze de laatste rede des heeren Baud in de zitting van 27 Junij jl. over de illusien van een kranke; zij is ook hier van toepassing.

Ook na de aanneming van het wetsontwerp tot afschaffing van den accijns op het gemaal, houden de volgende beschouwingen over de accijns-quaestie in *de Gids* van Junij 1855 hare waarde:

„Waarom hier te lande niet op dezelfde wijze tegen de accijnsen opgetreden, als men in Engeland gedaan heeft tegen het beschermend stelsel? Het is hier een vraagstuk, dat voornamelijk tot een punt van strijd geworden is, omdat men het behendig tot een politieken twistappel heeft weten te maken. De opregt constitutionnele partij wilde het stelsel van zelfregering meer en meer ontwikkelen, ook door vrijheid van arbeid, en stelde alzoo voor, in het belang van de algemeene welvaart, om langzamerhand en stuk voor stuk de heffing der accijnsen uit ons belastingstelsel weg te nemen. Niet overtuiging, maar staatkundige tegenstand, getuige de discussien in en buiten de Kamer, deed hun voorstel vallen. De stoot was gegeven en even als zich in Engeland bij de geschillen over vrijheid van handel de Tories in Protectionisten en de Whigs in Free-Traders veranderden, zoo vormden zich hier te lande de reactionairen tot voorstanders, de constitutionnellen tot tegenstanders der accijnsen. De Regering volgde het voorbeeld der vrijzinnigen, en stelde voor, den meest bestreden accijns, dien op het gemaal

weg te nemen, en dadelijk verweten de ministeriële het Ministerie, dat het de liberalen navolgt, zonder echter eenige andere argumenten tegen die afschaffing in te brengen dan van handelen aan. Vruchteloos, vruchteloos het Ministerie en de vrijzinnigen hielden met ronde, en onwederlegbare cijfers aan te toonen, dat de financiën van dien maatregel geen gevaar te duchten hebben, en dat het equivalent, zoo het noodig is, op verschillende wijze kan gevonden worden; toch bleef en blijft de tegenstand bestaan. De argumenten der reactionairen, worden door de constitutionnellen wederlegd, maar hoewel zij ze honderdmaal herhalen: de reactionairen nemen er geene notitie van, ignoreren ze en gaan voort hunne zelfde argumenten weder te gebruiken, als hadden zij nooit van eenige wederlegging gehoord! Het bedrag van den accijns wordt door hen voorgesteld als weinig uit te maken, wanneer men het over ieder burger per hoofd verdeelt, en hoe dikwijls nu ook de constitutionnellen mogen verklaren niet zoo zeer tegen het geldelijk bedrag, maar voornamelijk tegen de belemmering, die de heffing aan de nijverheid in den weg legt op te komen: men ignoreert die verklaring, en als ware zij nooit vernomen, blijft men voortdurend over het geringe geldelijk bezwaar der belastingen. Hoe dikwijls de constitutionnellen gezegd hebben niet dan een langzame en uiterst voorzigtige opheffing van den accijns te verlangen, nu op dit, vervolgens op dat middel, maar telkenmale geheel, en niet ten halve, daar anders de bate voor het volk wegvalt, en de schatkist een noodeloos verlies ondergaat: toch blijft men hen beschuldigen van roekeloos de hand te willen slaan aan het financieel stelsel van het land, de zaken daardoor in verwarring te willen brengen, ten einde zoo doende in troebel water te visschen. Men blijft staan op het bekrompen standpunt van den angstvalligen financier, die niets anders kent dan dorre cijfers en alles met den regel van drieën wil beslissen, hoe dikwijls reeds bewezen is dat zelfs de eerste rekenkundige les van $2 \times 2 = 4$ in belastingen niet doorgaat. Voor vermeerdering van algemeene welvaart door vrijen arbeid, heeft men geen oogen, want men blijft aan het cijferen op het papier en verwaardigt zich niet in de fabrieken der met accijns belaste artikelen zelf te onderzoeken, of de wijze van voortbrenging waarlijk lijdt onder de contrôle, die de heffing onvermijdelijk met zich voert. Juister en duidelijker bestrijding van den accijns herinneren wij ons niet gelezen te hebben, dan in het voor weinige dagen aan de Kamers ingediend antwoord der Regering op de bedenkingen van de afdelingen over de voordragt tot opheffing van den gemaal-accijns, en toch bevat het alleen in beknopte vorm dezelfde argumenten, die de vrijzinnige partij gedurig heeft doen hooren. Trouwens, hoe zou de Regering ook juister en beter argumenten kunnen aanvoeren, dan die zij gebruikt en die de staathuishoudkunde aan ieder harer beoefenaars aan de hand geeft? Teregt wijst zij er in haar antwoord op, hoe onverschillig al dat scherm is met aanbalingen van Hogendorp en Gogel ten gunste der accijnsen, daar immers niets gemakkelijker is dan uit beider werken ook eene veroordeeling der heffing te halen, terwijl het ongerijmd is te onderstellen dat de geheel veranderde wijze van voortbrenging, de versnelde gemeenschap en het vrijer stelsel van verkeer tusschen de volken onderling beide mannen niet tot de aanneming van een veranderd commercieel stelsel zouden gebragt hebben. Het is een afbreken van de autoriteit die men zelf gebruikt door te beweren, dat beide groote mannen even bekrompen zouden zijn als die velen hier te lande, die alleen daarom van geene verbetering willen hooren, omdat zij alleen het oude en bestaande kennen en niet verder wagen te zien dan hetgeen onmiddellijk onder hunne oogen is. Waarlijk, en Hogendorp en Gogel, zij hebben die weinig vereerende beschouwingen niet aan hun Vaderland verdiend, zij die er steeds op uit waren, om, wars van alle bekrompenheid en kortzigtigheid, de welvaart van hunne medeburgers te vermeerderen, door wegruiming van de bestaande hinderpalen!

Maar daarenboven hebben de voorstanders van de accijnsen dan onder hunne partij sedert den dood der beide groote Staatsmannen geen enkel man gehad, die even helder en juist van oordeel als zij en met den tegenwoordigen toestand der maatschappij bekend, hun nu tot autoriteit in deze quaestie kan zijn, dat zij zich zoo altijd op Hogendorp en Gogel beroepen? Een stelsel dat in de laatste dertig jaren geen enkel uitstekend man tot voorstander heeft gevonden, en dat toch zoo herhaaldelijk door de pers en in 's lands vergaderzaal is behandeld, hoepent waarlijk weinig vertrouwen in voor zijne waarde. Daarin zijn de tegenstanders der accijnsen gelukkiger; want zij kunnen geene andere dan met hen eenstemmige mannen noemen, wanneer zij de breede lijst van namen der groote Economisten van den laatsten en den tegenwoordigen tijd nagaan.

De Regering waarschuwt tegen eene overdrevene voorstelling van de heilzame gevolgen der opheffing van den accijns. Voorzeker, alle overdrijving is verkeerd, en voornamelijk in eene zaak als deze, maar wie zal zeggen welke vruchten de vrijmaking van de voortbrenging dier artikelen, die nu aan de belemmerende voorschriften van den wetgever gebonden is, zullen dragen, wanneer ieder ondernemer elke nieuwe uitvinding van hem zelve of van anderen daarop zal kunnen toepassen? Arbeid met kennis en ondernemingsgeest gepaard, geeft waarde aan de voortbrengselen der natuur.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZICHT.

De telegraafdienst met de Krim is eindelijk hersteld, zoodat men weder geregeld elken dag nieuwe tijdingen ontvangt. Het nieuwst aangekomen bericht behelst het overlijden van den dapperen lord Raglan, den opperbevelhebber van het Engelsche leger.

De kommandant overleed Donderdag op het oogenblik dat het hoofd van het Engelsche kabinet het als onjuist verklaarde, dat de kommandant ernstig ziek was en zich gelukkig achtte niet aan zijne vervanging te behoeven te denken.

Hij overleed, zegt de dépêche, na eene onpasselijkheid van eenige dagen, hoogst waarschijnlijk tengevolge der epidemie, welke ten vorige jare den opperbevelhebber van het Fransche leger, den maarschalk St. Arnaud ten grave sleepte en ook onlangs aan het Engelsche leger ontnam den generaal Estcourt en een generaal aan het Piemontsche leger.

Het overlijden van lord Raglan, zal in Engeland voorzeker veel indruk maken en met groot leedwezen vernomen worden in een land, waar deze oud-secretaris en

adjutant van den hertog van Wellington hoog aangeschreven stond. Maar toch heeft deze gebeurtenis bovendien eene staatkundige strekking, welke wij niet onvermeld mogen laten. Dat overlijden maakt van zelf een einde — een droevig einde wel is waar — aan de oneenigheid welke, naar men zeide, bestond tusschen den opperbevelhebber van het Britsche leger en den opperbevelhebber van het Fransche leger: eene oneenigheid welke men wellicht eenigzins overdreef maar waarvan toch te veel gesproken werd om niet te gelooven dat zij eenigen invloed uitoefende op de leiding der operatiën van de geallieerde legers.

De generaal-majoor Simpson zou het opperbevelhebberschap van het leger aanvaarden; het is echter waarschijnlijk, dat hij die betrekking slechts voorloopig zal bekleden en dat een hooger geplaatst persoon tot opvolger van lord Raglan zou worden aangewezen; men vermoedt dat de beide regeringen in overleg zullen treden omtrent de keuze van dien opvolger, ten einde de hervatting van alle moeijelijkheden te voorkomen en de meest mogelijke overeenstemming in de gemeenschappelijke handelingen te verzekeren, zoo niet eenheid in het bevel.

De Keizer der Franschen zal in persoon het Wetgevend Lichaam openen.

Van den generaal Pélassier is, onder dagteekening van 28 Junij, de volgende dépêche ontvaagen: Ik heb met diep leedwezen het treurige bericht te melden, dat de eerbetreffende opperbevelhebber van het Engelsche leger is overleden.

De *Moniteur* deelt het rapport mede van den schout-bij-macht Bruat, ter zake van de bezetting van Anapa. Deze stad was door de Russen vóór hunne ontruiming verwoest.

Ut Marseille wordt gemeld: Men maakt alhier toebeheerselen voor de inscheping van 40,000 man. De *Ganges* heeft hier berichten aangebragt uit Konstantinopel van 21 dezer.

Ali-Pacha werd den 23sten aldaar verwacht. Reschid-Pacha zou waarschijnlijk weder Groot-vizier worden. De *Miranda* had te Konstantinopel aangebragt kapitein Lyons, wien een been was afgeschoten. Generaal Williams was van Erzerum vertrokken, om Kars te verdedigen.

Uit de Krim loopen de berichten tot den 19den. In den aanval op den toren van Malakoff en den Redan op den 17den, kommandeerde generaal Brunet de rechterflank, generaal Mayran het centrum en generaal d'Autemarre de linkerflank, ondersteund door de Engelschen.

Generaal d'Autemarre was met twee regementen tot den toren doorgedrongen en had het Fransche vaandel geplant, toen hij door eene wanorde op den lukervleugel der afdeling van generaal Eyre genoodzaakt was terug te trekken. Den volgenden dag beproefden de Franschen een tweeden aanval; zij bereikten de gracht van den Malakoff-toren, doch hunne ladders waren te kort.

Alstoen vielen de Russen bij massa's uit, ondersteund door de schepen in de haven.

De Franschen trokken terug; de Russen drongen voortwaarts tot bij den Mamelon; doch aldaar met een geducht schrootvuur ontvangen, trokken zij af.

Het verlies van den vijand is ontzaglijk. Van de Franschen zijn vier generaals buiten gevecht gesteld; van de Engelschen zijn twee generaals gedood.

De Russen hebben de geallieerden niet verder achtervolgd en hunne retranchementen niet verlaten.

Het dagblad van *Konstantinopel* meldt, dat 30,000 Russen zich te Perecop bevinden, terwijl men reeds 15 regementen voor Eupatoria gezien heeft.

Prins Gortschakoff meldt van den 27sten, dat van 19 tot 27 dezer, des avonds, niets belangrijks was voorgevallen. Het vuur der geallieerden was zeer zwak, en zij arbeidden aan hunne naderingswerken.

De Russen bereidden zich voort op een krachtigen tegenstand.

De *Fransche Moniteur* bevatte dezer dagen een artikel, strekkende om te betoogen, dat de staatkunde, door Napoleon III in de Oostersche quaestie aangenomen, niet nieuw was, en dat zij reeds op het eind der achttiende eeuw door het Kabinet van Versailles gevolgd werd, op het tijdstip dat de wagtige Keizerin Catharina van Rusland de Ottomanische Porte bedreigde, en een inval in de Krim en Couban zou doen. Ter ondersteuning hiervan, deelt het officieel blad ook een gedeelte der correspondentie mede, op dat oogenblik gewisseld tusschen den heer de Vergennes, Minister van Lodewijk XVI en de diplomatische agenten van Frankrijk, in Weenen, Londen en Berlijn.

Uit Londen wordt gemeld:

De *Observer* deelt den staat der openbare inkomsten mede, gedurende de laatste drie maanden, eindigende den 30sten Julij. Daaruit blijkt, dat de vermeerdering over het geheele jaar eene som bedraagt van 7,741,588 livr. st.

Uit Spanje wordt gemeld, dat Espartero van zijne onpasselijkheid hersteld is. De regering zal het plan eener vrijwillige leening bestrijden, maar dat eener gedwongene verdedigen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooing voor 1855, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden, gaf bij het onderzoek daarvan in de afdelingen aanleiding tot de volgende beschouwingen. (Vergelijk daarmede ons hoofdart. in ons no. 649.)

§ 1. Verscheidene leden hebben gemeend thans te moeten herinneren aan hetgeen omtrent dit onderwerp ten vorigen jare is voorgevallen. Bij de algemeene begrooing voor dit

Departement is eene lagere som aangevraagd geworden, op grond dat eene vermindering van prijzen der levensmiddelen mogt worden verwacht. Reeds toen is het verschil van denkwijze op dit punt tusschen de verschillende Ministers aangewezen, met name tusschen den Minister van Financiën en dien van Justitie. Bij de behandeling namelijk van het Adres van Antwoord op de Troonrede en ook bij die van de begrooing is op dat verschil opmerkzaam gemaakt. Bepaaldelijk is met opzigt tot dit onderwerp door den Minister van Justitie herhaaldelijk gewaarschuwd, dat de raming te laag werd genomen en dat de aanbieding van eene snppletoire aanvraag zeker zou zijn. Nu dit bewaarheid wordt, rekenden deze leden zich verpligt hierop te wijzen ten betooge, dat men met regt in der tijd beweerd heeft dat deze post te laag was gesteld niettegenstaande men zeker grootere behoefte voorzag, en dat zulks geschiedde op met verhooging van verschillende andere posten niet in een te groote vermeerdering van het eindcijfer te vervallen. Dit nu meenden zij ten sterkste te moeten afkeuren. In nadeelige werking toch van dergelijke handelwijze en strijd, welke daardoor ontstaat tegen den gezonden regel dat al de te voorzien uitgaven behooren te worden uitgetrokken en dat de begrooing op waarheid behoort te zijn gegrond, behoeft geen nader betoog.

Hiertegen werd evenwel door sommige leden aangevoerd dat men niet uit het oog moest verliezen, dat die begrooing is opgemaakt te midden van den zomer des verloopenden jaars en dat zich toen met grond eene vermindering der prijzen van de levensmiddelen liet verwachten.

Men antwoordde hierop, dat deze beschouwing van geen waarde kan zijn, want dat niets de verhooging van eenmaal aangeboden raming in het laatst van 1854 hinderde, toen de zekerheid verkregen was, dat de uitgaven trokken som ontbrekend zou zijn.

§ 2. In de tweede plaats is vrij algemeen aangemerkt dat de tijd van indiening van dit wets-ontwerp niet me gelukkig gekozen was, nu de Kamer op het punt stond van uiteen te gaan. Men kon niet veronderstellen, dat de Regering bij verrassing de goedkeuring van dit wets-ontwerp wenschte te erlangen, en moest het dus betreuren, dat de aanbieding zoo laat is geschied, dat de afdoening nog op het uiteengaan der leden onmogelijk schijnt. Evenwel kunnen er geene moeijelijkheden uit deze omstandigheden kunnen worden verwacht, daar de voor dit jaar op de begrooing toegestane som nog niet zal zijn uitgeput. In het deel scheen een uitstel het voordeel te zullen geven, en eene meer zekere raming dan deze, die opgemaakt is, het eerste halfjaar voorbij was, zal kunnen worden aangeboden.

§ 3. Zoowel van de Memorie van Toelichting als van de daarbij overgelegde vergelijkenden staat wenschte men eenige ophelderingen te mogen erlangen.

a. In de Memorie van Toelichting wordt gelezen, dat vermeerdering der bevolking van de gevangenis-gevangenen 1855 voornamelijk ook het gevolg is van de toepassing van een nieuw jagtwet. Dit klinkt zonderling, omdat sedert drietal jaren dezelfde jagtwet heeft gewerkt, die thans van kracht is. Men wenschte dit nader uiteengezet te zien.

b. Het aanzienlijk verschil in de prijzen van onder de gevangenen heeft de aandacht getrokken. Dat verschil bestaat niet alleen tusschen de kosten in de groote gevangenis en de huizen van arrest; maar ook in heide derdeelen onderling. Het onderscheid bijv. tusschen de kosten te Amsterdam, Haarlem en Hoorn, alle in dezelfde provincie gelegen, is aanzienlijk: vooral wordt men getrokken door de zooveel hoogere kosten te Hoorn dan te Amsterdam. Er scheen eer aanleiding om te verwachten, dat zij in de laatstgenoemde plaats hooger zouden zijn. Dezelfde naamde koning geldt voor Heerenveen en Sneek.

Begrijpelijk is het onderscheid tusschen de groote gevangenis, waarin het stelsel van eigen beheer is aangenomen, en de huizen van arrest. Men heeft evenwel gevestigd of door invoering van dat stelsel in de groote huizen van arrest geene besparing zou kunnen worden verkregen. Tevens wenschte men oplossing van de tegenstrijdigheid dat, niettegenstaande de meerdere duurte in sommige gevangenis, eene vermindering der kosten heeft plaats gegrepen.

Eindelijk heeft men eene opgaafe gevraagd van het bedrag der gevangenen over elke maand van de drie laatste jaren.

De Mem. van Beantw., welke de Reg. heeft ingesonden op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betrekking hebbende op het wetsontwerp, houdende bijdrage voor het uitwateringskanaal van Grave naar den Amer, luidt aldus:

Na de breedvoerige ontwikkeling van het wetsontwerp in de Mem. van Toel. en de wederlegging van de tegen de uitvoering ingebrachte bezwaren in de Mem. van Beantw. vroegere verslagen, achtte de Reg. de materie uitgesproken. De opmerkingen en bedenkingen in het tegenwoordig verslag opgenomen rekent zij dat, in het algemeen, bij vroeger gewisselde stukken reeds voldoende zijn toegelicht en opgelost.

De Kamer veroorlove dus dat zij kort zij in de beantwoording van hetgeen op nieuw, bij het weder ten overzichte aanbieden van het wetsontwerp, ter sprake is gekomen.

§ 1. De Regering meent aangaande de voor- en nadelen van het ontworpen kanaal met betrekking tot de verdediging in de Memorie van Beantwoording, n°. 5, op het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de zitting 1853-1854. Zij heeft een nader onderzoek of het vragen van een advies aan het Comité van Advies geheel onnoodig geacht, vermits de invloed van het kanaal op de middelen tot verdediging, ten gevolge van

derzoek van onderscheidene Commissiën, genoegzaam bekend is. Die inyoud is bevonden niet zoo schadelijk te zijn voor de belangen der verdediging, om daarom het maken van het kanaal, voor andere belangen zoo noodzakelijk genevend, onder de voorgestelde voorwaarden niet toe te laten. In sommige opzichten zal het zelfs voordelig voor de verdediging zijn, indien het nadeel, dat er tevens door ontstaat, door het maken van een belangrijk werk bij de zoogenaamden Melkdijk worde verholpen.

Zij evenwel, die alleen letten op de middelen tot verdediging, zonder de andere gewichtige belangen in aanmerking te nemen waarvoor het kanaal vereischt wordt, zullen voorzeker het uitvoeren van het werk ontraden; maar, naar het gevoelen der regering, moeten de middelen tot verdediging worden ingerigt naar de gesteldheid der gronden, zoo als zij zal worden tengevolge van de uitvoering van werken voor het algemeen belang noodig, en mogen die werken niet worden nagelaten al wierd de verdediging eenigzins moeilijker, dan zij anders zou wezen.

Indien dit niet het geval ware, dan zou voorzeker de uitvoering van vele openbare werken in het belang van handel en nijverheid achterwege moeten blijven.

De Regering acht het doen van mededeelingen, aangaande den invloed van het kanaal op de verdediging van de stelling bij 's Bosch niet raadzaam, zij vermeent dat het een onderwerp is hetwelk niet in het openbaar mag worden behandeld en waaromtrent geene andere inlichtingen kunnen worden gegeven dan die reeds zijn medegedeeld. Zij herhaalt hetgeen vroeger door haar is gezegd, dat wanneer de gronden voor de geraamde kosten van verdedigingswerken worden toegestaan, genoegzaam voor de militaire belangen zal worden gezorgd.

§ 2. Het kanaal moet niet alleen dienen om eene geregelde afwatering te bezorgen van de landerijen daarlangs gelegen, en om 26,000 bunders land tijdig in het voorjaar van het overtollige water te ontlasten, maar de uitvoering staat tevens in verband met de verbetering van de *Aa* en den *Dommel* en al de zich daarop ontlastende kleinere riviertjes, beken of waterlopen, waaraan de landen, langs en in het gebied dier wateren gelegen, dringende behoeften ten afvoer van de steeds toenemende massa bevochtigingswater uit de Belgische kampen en van de gecompenseerde landontginningen in Limburg en Noordbrabant. Meer dan 260,000 bunders bebouwd of nog in cultuur te brengen landen zullen door die verbetering, een gevolg van het maken van het kanaal, worden gehaat.

De Regering vraagt met vertrouwen, of aan een werk, dat in de geregelde afwatering van zoo vele bunders land voorziet, waardoor het bebouwen van zoovele woeste gronden wel verstandig en van vele bezwaren onvrij, algemeen nut kan worden ontzegt.

Moet algemeen nut worden ontkend omdat die gronden het eigendom zijn van bijzondere personen, dan kan wel nimmer een uitwateringskanaal, al wierden er ook een of meer gewosten door gehaat, gezegd worden een werk van algemeen nut te zijn.

Over de verklarings van de Provinciale Staten van Noordbrabant, in hunne vergadering van 18 Julij 1852 afgelegd, en die ter hestrijding van dat algemeen nut wordt aangehaald, wil de Regering zich liefst niet uitlaten. Zij acht den tegenstand, indien, die een gevolg is van nadeelen, welke men uit de voorgenomen strekking van het kanaal voor de beneden-districten vreest, overdreven.

Wat het kanaal van St. Andries betreft, hetwelk op nieuw in het verslag ter sprake wordt gebracht, het is, gelijk reeds vroeger werd gezegd, niet grond te verwachten, dat de digting eenen weldadigen invloed op de uitwatering der Maaspolders en op de landen in de omstreken van 's Hertogenbosch zal uitoefenen, doch op verre na niet in die mate, dat daardoor alle verdere kunstmatige ontlastingsmiddelen overbodig zullen worden. Eene verlaging van den waterspiegel bij middelbaren zomerstand, 2 tot 3 palm zal voor de tijdige afwatering der landen in de betrokken polders weinig baten en ter voorziening in die ontlastingsmiddelen nog altijd kunstmiddelen worden vereischt. Onder die middelen blijft het kanaal steeds de voorkeur verdienen.

Dot de *Zuidwillemsvaart* thans door aanhoudenden sterken afvoer van het op dat kanaal gelost wordende irrigatiewater voor de polders, op de *Dieze* uitwaterende, hinderlijk en nadelig is, valt niet te betwijfelen; ook van die zijde beveelt zich het werk aan, ter opheffing van dit nadeel.

§ 3. Dat de keus der Provinciale Staten van Noordbrabant omtrent de rigting van het kanaal niet als eene vrije keus mag worden beschouwd, kan door de Regering niet worden toegestemd. Zij verwijst ook hier weder naar de stemming der Staten, die zich met 48 tegen 14 stemmen voor het plan hebben verklaard. Een nader onderzoek en overleg wordt ten eenen male onvruchtbaar gerekend.

§ 4. Het is waar dat de verzanding en opslibbing op den Amer, alsmede op het *Oude Maasje* en op de *Donge* door de werking van het uitwateringskanaal niet geheel zullen worden derhouden worden, waardoor de afloop van het water aanzienlijk zal worden bevorderd, hetgeen niet anders dan gunstig op de uitwatering der verschillende polders werken kan en bij gemis van het kanaal niet te verwachten is.

Door den afvoer van de zoo aanzienlijke massa bevochtigingswater langs den *Dommel*, heeft dat water niet meer de schadelijkheid, welke men daarop toeschrijft; het is te veel afgevoerd, en vermengt en tus voor de landerijen minder schadelijk. Buitendien worden de plashermen in de kaden der polders langs het *Oude Maasje* en de *Donge* eerst in de winter gesloten en zoude middelen bij minder hoog waterstand het *Dommel*- en *Aa*-water gedeeltelijk door de

Donge op de Maas kunnen geleid worden.

Bij hooge waterstanden van 's el hoven A. P. aan de peilschaal te 's Hertogenbosch begint de Baardwijksehe overlaat te werken en wordt toch hetzelfde *Dommel*- en *Aa*-water met dat van de Maas naar het *Oude Maasje* afgevoerd. Nog nimmer zijn na de daartelling der overlaten in 1766 daartegen eenige bepaalde bezwaren ingebracht, welke bij eene werking van den Beerschen overlaat ook geenen beduidenden invloed op de bemesting der landen in de polders langs het *Oude Maasje* hebben kan, als zijnde dan te veel met vet Maaswater doormengd.

Het is alleen bij lagere waterstanden dan van A el hoven A. P. te 's Hertogenbosch, dat het misschien wenschelijk zou zijn gedurende het bestaan der zoogenaamde plashermen in de kaden der polders, den afvoer van het overtollige water door het kanaal daarnaar te regelen, hetgeen zonder eenig bezwaar van de eene of andere rijde geschieden kan.

De bezwaren door de hoven-districten gemaakt, zijn ten aanzien van het kanaal zelf van weinig of geen belang. Zij schenen alleen te ontstaan uit vrees, van in de kosten van het kanaal naar hunne zienswijze te veel te zullen moeten bijdragen, vooral met het oog op het hangende proces ten aanzien van het openen van den Groenendijk of het gedurig doorsteken van dien dijk en van het Hamelspoel, door welke feitelijke handelingen zij doorgaans tijdig, tegen alle rept en billijkheid aan, van het overtollige water worden ontslagen.

§ 5. Toegegeven dat de tijd nog niet daar is om met het graven van het kanaal aan te vangen, dient intusschen de onzekerheid, of het Rijk zich al dan niet de zaak door het verleenen eener bijdrage zal aantrekken, niet langer te worden hestendig. De voorgedragen wet levert den waarborg op dat tot de uitkeering niet zal worden overgegaan dan nadat behoorlijke zekerheid zal zijn verkregen, dat de overige middelen tot uitvoering en voltooiing aanwezig zijn.

Dit acht de Regering volkomen voldoende. Eene beslissing, die met ongeduld in de belanghebbende districten wordt te gemoet gezien, behoeft overigens, naar het oordeel der Regering, noch van de digting van het kanaal van St. Andries, noch van de algemeene rivierverbetering afhankelijk te worden gemaakt.

§ 6. Omtrent de wijze waarop tot het oprigten van het waterschap, voor de uitwatering van Grave naar den Amer is te werk gegaan, kan de Regering niet anders dan zich gedragen aan hetgeen dienaangaande op pagg. 7 en volgende van de Memorie van Toelichting in de zitting van 1853—1854 aangeboden en van die van Beantwoording van 27 Junij 1854, bladz. 4 en 5 is gezegd. Zij weet er niets meer bij te voegen ter opruiming van de toen geopperde en thans weder op nieuw ter sprake gebragte bedenkingen.

's Gravenhage, 2 Julij.

Z. M. heeft tot burgemeester der gemeenten Waarder, Barwoutswaarder o. a. en Rietveld o. a. benoemd mr. J. Bredius.

Z. M. heeft: 1o. aan de na te melden officieren bij de rustende schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag verleend, te weten: in Gelderland: 2de afd., 2de bat., 5de comp., aan H. D. Wijking, als 1ste luit.; in Zuidholland: 1ste distr., 2de bat., staf, aan K. Verhoeven, als 1ste luit.-adjd.; in Noordholland: 1ste bat., 4de comp., aan J. F. Cornel, als 2de luit.; 5de bat., 1ste comp., aan G. Houter, als 2de luit.; aan L. van Beek, als 2de luit. bij de 2de comp. van het 2de bat. in het eerste district Prov. Zuidholland; 2o. benoemd in Gelderland: 2de afd., 1ste bat., 1ste comp., tot 2de luit. A. G. J. Reiohe; 6de comp., tot 2den luit. E. Brenkink; 2de bat., 5de comp., tot 1ste luit. H. S. van der Monde, thans 2de luit.; tot 2den luit. W. G. van Heukelum, thans seg. maj.; in Zuidholland: 1ste distr., 2de bat., staf, tot 1sten luit.-adjd. B. Vlieland, 2de comp., tot 2den luit. J. van Ooijen; in Noordholland: 1ste bat., tot majoor-komm. F. Bogaard; 3de bat., tot majoor-komm. A. J. van Cantfort.

Z. M. heeft verleend de volgende pensioenen, als aan: P. I. Hoppenbrouwers, arrondissements-directeur der directe belastingen, in- en nigaands regten en acc. te Breda, f 2640; G. J. Laarhoven, ontvanger der directe bel. in- en uitgaande regten en acc. on der Rhijnvaartregten te Gorinchem, f 2460; J. D. Troulja, ontv. der registratie en domeinen te Arnhem, f 2136; S. Besanger, adjunct-commies bij het Departement van Financien, f 591; J. G. Eltzman, visiteur der in- en uitgaande regten en acc. te Middelburg, f 381; H. G. Snoek, id. te Vlissingen, f 398; J. G. Bakker, commies der 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Goes, f 383; D. H. Lawas, com. der 2e klasse bij 's Rijks directe belastingen te Helmond, 816; J. B. de Vriese, commies 1ste kl bij 's Rijks dir. belastingen te Halst, f 335; W. H. Knuijver, comm. 1ste kl. bij 's Rijks directe bel. te Grevenbicht, f 294; J. F. O. Schroef, comm. 2e kl. bij 's Rijks directe bel. te Oostburg, f 267; H. Godsfroy, comm. bij 's Rijks entrepôt te Rotterdam, f 420; A. Bertram, comm. bij 's Rijks entrepôt te Rotterdam, 261; J. van der Sloot, comm. bij 's Rijks entrepôt te Rotterdam, f 252; H. Heijser, brievenbesteller aan het postkantoor te Utrecht, f 197; H. van der Spoot, brievenbesteller aan het postkantoor te Utrecht, f 178; C. Springmayer of Springmeijer, Rijks tolgaarder te Dorst, f 91; H. J. H. baronesse v. Heeckeren, wed. van H. W. Andron, in leven ontvanger der dir. belastingen en acc. te Zalt-Bommel, f 1249; C. M. baronesse van Heeckeren, wed. van mr. C. Pels Rijken, in leven bewaarder der hypotheeken en v. het kadaster te Breda, f 268; J. D. Neupabel, wed. van T. J. Neunderburg, in leven visiteur der in- en uitgaande regten en accensen te Rotterdam, f 720; H. van Dijk, wed. van J. W. Vreuls, in leven commies der 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Gaale, f 249; J. Baada, wed. van G. W. Everwinnink, in leven commies de 2de kl. te Aerd, f 186; M. P. Smits, wed. van W. J. van Campen, in leven landmeter der 1ste klasse van het kadaster te Leyden, f 223; E. Bruers, wed. van G. C. Vogel,

in leven opziener bij 's Rijks domeinen, f 92; C. van Galen; wed. van L. H. Ruyterborgh, in leven opziener van het domein te Klundert, f 1470; G. Landsaat, wed. van A. M. van Staalen, in leven commandeur-bij de ambulante-recherche te water, f 501. A. J. van Steenberg, minderjarige zoon van wijlen A. S. van Steenberg en van E. O. Roda, onder voogdij van H. A. van Steenberg, in leven hoofd-commies bij 's Rijks belastingen, f 159; C. E. Mertens, wed. van F. W. Eckenhausen, in leven commies der 2de klasse bij 's Rijks belastingen f 119; C. H. van der Meulen, wed. van G. Kosser, in leven commies der 1ste klasse bij 's Rijks belastingen, f 98.

* Z. M. de Koning is gisteren morgen ten 5 ure uit de residentie naar het Looo vertrokken, vergezeld van de leden van H. D. militair huis.

* H. M. de Koningin heeft gisteren op het Pavejoen te Scheveningen het diner gebrakt, tot welks bijwoning zijn uitgenoodigd geweest den Hertog van Saxon Weimar, de Pruisische generaal de Vrijheer Von Sollichten en zijn adjudant, de Vrijheer von Hymmen, benevens dames en Heeren, behoorende tot de koninklijke hofhouding.

* Z. M. de Koning heeft den Pruisischen generaal den Vrijheer Sollichten, benoemd tot kommandeur der orde van de Eikenkroon, en zijn adjudant, den Vrijheer von Hymmen, tot ridder der orde.

* Gisteren middag heeft er bij den Hertog van Saxon Weimar een diner ter eere van den Pruisischen generaal, den Vrijheer von Sollichten plaats gehad. De generaal werd vergezeld door zijn adjudant, den vrijheer von Hymmen. Ook vele aanzienlijken waren tot bijwoning van het diner genoodigd.

* Gedurende het verblijf in de residentie van den Vrijheer von Sollichten, is door Z. M. hem toegezegt (W) adjudant de heer van Heemskerck.

* Heden zijn uit het hôtel de Bellevue afgereisd, de Pruisische generaal de vrijheer von Sollichten en zijn adjudant, de vrijheer von Hymmen. De generaal zal zich naar Berlijn begeven, na alvorens het *Looghwater* en de merkwaardigheden te Leyden en te Amsterdam, te hebben bezigtigd.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hotel *Paulus* afgestapt, de heer Burlage, Nederl. consul-generaal te New-York met familie; en aan het hotel de *Gude Doelen*, de heeren William J. Roberts, George Fasson, James Sibley Whittam, Joseph Salheid en Charles Morgan van Londen, Charles L. Sharpless, van Washington, François Letallier, van Ath, en Adrien L. A., Louis Féron en Adolphe Declamps, van Brussel.

* Men verneemt, dat de majoor van het instructie-bataillon, de heer J. H. Engelbregt, benoemd is tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

* Gisteren mogt de WelEerw. Heer Dr. Heijdecooper het voorregt ondervinden van 17 jaren de bediening als herder en leeraar bij de Nederl. Hervormde gemeente te 's Hage te bekleeden. Verblifdend was het voor hem ook dien dag het H. Avondmaal aan deze gemeente te mogen toedienen. Daarbij was hij indachtig aan het voorregt, dat hij genoot, terwijl Zijn WelEerw., bij het gebed daarvoor dank zegde en den zegen des Allerhoogsten voor zyne verdere handelingen afsmeekte.

* Burgemeester en Wethouders van deze residentie hebben ter kennis van de ingezetenen gebrakt, dat, aan te vangen met hede, Maandag 2 Julij, gedurende de zomermaanden, het Willemspark voor de openbare wandeling zal zijn opengesteld, thagelijks van des morgens 9 tot 12 ure en des namiddags van 5 tot 8 ure, door de hekken aan de Zeestraat en over de Willemkerk; zullende de sluiting telkens worden aangekondigd door het luiden eener bel, als wanneer zij, die zich in het Park bevinden, zich daaruit moeten verwijderen. Burg. en Weth. achten het echter noodig de ingezetenen op te merken, dat deze maatregel als eene proeve wordt genomen, en dat, wanneer boomen, planten of bloemen mogten worden beschadigd of ander nadeel aan het Park toegebracht, die weder zal moeten worden ingetrokken; zij vertrouwen evenwel, dat deze bezitting der gemeente gerustelijk mag worden gesteld onder de bescherming van het publiek, hetwelk het gebruik van deze fraaie wandeldreeven wel zal weten te waarderen.

* Men verneemt, dat in de ophanden zijnde zomervergadering der Staten van Zuidholland voor 1855, o. a. zullen ter sprake komen de ontwerp-reglementen voor de Hoogheemraadschappen van Rijnland, den Alblassemwaard met Arkel beneden de Zouwe en de Vijf Heerenlanden, benevens wijzigingen in de reglementen voor de Hoogheemraadschappen van Delfland en de Krimpenerwaard. Voorts zullen er wijzigingen worden voorgesteld in de bestaande reglementen op de jupelaning der groote of zout-haring-visscherij voor de provincie Holland en de kleine of versch-haring- en kust-visscherij in de provincie Zuidholland.

* Het lijk van den Baron Molloy is in de protestantsche kapel te Petersburg bijgezet, en zal, naar men verzekert, van daar naar de residentie worden overgebracht, ten einde het daar ter aarde te bestellen.

* Eergisteren middag is er bij den broodbakker Baner, in de Bagijnestraat, brand in den schoorsteen ontstaan, die zich reeds aan het dak mededeelde, doch door spoedig

aangewende middelen is die weidra gestuit en was alzoo de schade gering.

Op aanstaanden Donderdag, den 5 Julij, zal de gewone audientie van den Minister van Financien geen plaats hebben.

Aan de harddraverij, welke Vrijdag 11. aan de Geestbrug, op de plaats van den heer G. Cruiff, gehouden is, hebben 14 paarden deel genomen; de prijs is behaald door het zwarte langstaartpaard *Mallejan*, van den heer Bekkem, te Charlois, en de premie door den bruin langstaart *de Schoone*, behoorende aan den landman van den Marel, te Nootdorp. Eene groote menigte was daarbij tegenwoordig en alles is in de beste orde afgelopen.

Eergisteren avond heeft er op de Nieuwe Haven, bij het leggen der pannen op een nieuw gebouw, een treffend ongeluk plaats gehad. Een werkmán, genaamd Bart Niemeijer, is van af den bovensten steiger naar beneden gestort.

De werkmán Bart Niemeijer die Zaterdag jl. van den steiger is gevallen en die men dood waande, heeft echter weder teekenen van leven gegeven doch verkeert steeds in hoogst zorgelijken toestand.

Bij het verslag van de commissie voor het fonds van kolonisatie, welke commissie bestaat uit de heeren Westerhoff, Hugenholtz, Gevers, Meeussen en Strens, worden geene aanmerkingen gemaakt op de rekening, maar wordt, op grond van medegedeelde berekeningen beweerd, dat zoo al de Maatschappij van Weldadigheid niet achteruit gaat zij zeker niet vooruit gaat; dat van de oorzaken daarvan niet blijkt, en dat de regering zich niet behoort te laten terughouden door de vrees, dat het bestuur van de Maatschappij, ten gevolge van hare dadelijke bemoeijingen ter opsporing van die oorzaken, zoude kunnen worden gebracht onder Staafsbeheer. De commissie doet hulde aan de edelmoedigheid en den weldadigen zin van prins Frederik wegens de sprekende bewijzen van de zijde van Z. K. H. ter bevordering der belangen van de Maatschappij, maar meent het te mogen betwijfelen, of daarvan niet binnen eenen korteren of lateren tijd, teleurstelling het gevolg zal zijn. Zij vermeent verder, dat het wenschelijk is, dat de regering, overeenkomstig het haar toegekend regt, onderzoek zal doen naar de bedoelde oorzaken, pogingen zal aanwenden om de Maatschappij in een beteren toestand te brengen; en daarvan bij eene volgende rekening zal doen blijken.

Volgens een schrijven uit de residentie, zegt de *Emancipation*, zouden de oprichters van het dagblad *le Nord*, na te Berlijn niet te zijn geslaagd, dat blad in 's Hage of in Rotterdam hebben willen uitgeven. Op de mitzame vertoogen van de Nederlandsche regering, dat zij daardoor in moeilijkheden met Frankrijk zou kunnen worden gewikkeld, hebben de eigenaren van het blad Brussel tot de plaats der uitgave gekozen.

Z. M. heeft op voordragt van den Minister van Koloniën bepaald, dat de beekenaar van de koperen pasmunt voor Indië zal zijn, aan de voorzijde 's Rijks wapen in den kring, tusschen het jaartal en voorts hierboven in het omschrift, *Nederlandsch Indië*, met zoodanige verkortingen als de grootte van het stuk vereischt; met aanduiding der geldswaarde, 2½ cent, 1 cent, ½ cent en ter wederzijde de beide muntteekens, — aan de keerzijde de aanduiding der geldswaarde in de Maleische taal in het veld en in de Javaansche taal voor het omschrift.

De middellijnen zullen zijn van 31 strepen, 23½ streep en 17 strepen. (U. Cl.)

Aan giften en legatien is gedurende de zes eerste maanden dezes jaars door het Nederlandsche zendeling-genootschap ontvangen de som van f 11,732.13.

Op den 22 Junij dezes jaars overleed te Alkmaar de heer A. P. de Lange, notaris aldaar, in den ouderdom van bijna 80 jaren. Geene wetenschappelijke opvoeding genoten hebbende, had hij zijne vorming voor de uit oefening zijner uitgebreide praktijk alleen aan zijne krachtige wilsinspanning, gepaard met een buitengewoon helder oordeel, te danken. Op 19 jarigen leeftijd op het notariatskantoor gekomen, zag hij zich drie jaren later, in 1797, tot procureur voor de vierschaar te Alkmaar benoemd en acht vervolgens in weinige jaren, als zondagh, voor die van 29 verschillende dorpen en balluugiën toegelaten. In April 1805 werd hij tot notaris benoemd, in welke betrekking hij tot aan zijn overlijden werkzaam bleef; terwijl hij bij de inlijving van ons Vaderland in het Fransch Keizerrijk, het procureurs-kantoor aan een naastbestaande overdroeg. Zijne buitengewone werkzaamheid en grondige kennis deelen hem, nevens de algemeene achting, eene aanzienlijke praktijk verwerven. Diezelfde werkzaamheid betoonde hij ook in vele andere betrekkingen, waarin hij tot polderbesturen en andere corporatiën geplaatst was, en als lid van den Raad en als wethouder van de stad zijner inwoning, uit welke beide laatstgemelde betrekkingen hij, in het jaar 1851, op zijn verzoek, wegens zijne hooggeklimde jaren, eervol werd ontslagen. Tot zijne laatste oogenblikken was hij, zooveel zijne krachten dit toelieten, werkzaam in de uit oefening zijner geliefde bezuip-bezigheden. — Hij laat een talrijk gezin en nakomelingen na. (Weekbl. v. 't Regt.)

Te Leeuwarden is den 28sten Junij, des avonds, onder militair geleide, binnengebracht zekere Dijkman van Zee-

land, die in het jaar 1848 uit Breda van het 4de batt., 7de reg. inf. was gedeserteerd. Gedurende de laatste jaren had hij bij het vreemden legioen in Algiers gediend, waar hij meer dan één veldtocht had bijgewoond, tot dat hij ten vorige jare mede naar de Krim werd gezonden en, na aan de veldslagen aan de Alma en bij Inkermann te hebben deelgenomen, dezer dagen werd gepasporteerd. Hij was nog in den Franschen uniform gekleed. Vóór bij zijn regiment in werkelijke dienst te worden gesteld, zal hij wegens desertie moeten te regt staan. (Hbl.)

Den 27 en 28 Junij zijn door de provinciale commissie van onderwijs te Leeuwarden geëxamineerd 5 personen van den 2de rang, alle toegelaten; 4 voor den 3e rang, waarvan 3 toegelaten, in het Fransch 3 en in het Hoogduitsch 1, allen toegelaten en als schoolhouders 3, allen toegelaten en wel 2 voor het Fransch en Engelsch en 1 voor het Fransch.

Wij ontleenen aan de A. Cl. het volgende: Tijdens de Koning zich in Gelderland op het buiten van den heer van Pallandt bevond, heeft Z. M. o. a. nog een bezoek gebracht aan het door den watersnood zoo fel geteisterde Dreuvel. Z. M. heeft bij die gelegenheid uitdrukkelijk den wensch te kennen gegeven om den grijzen visscher Fiers Ulo en zijde zonen, op Bato's erf, die allen door het reddten van hunne natuurgenoeten bij de jongste overstromingen hebben uitgeblonken, te zien en te spreken. Onmiddellijk is aan dien wensch voldaan. Nadat Z. M. zich eenigen tijd minzaam met den grijsaard en zijne zonen had onderhouden, heeft Z. M. de beide laatsten benoemd tot broeders der orde van den Nederl. Leeuw. Z. M. werd overal met geestdrift ontvangen; eene eerewachter te paard en een aantal autoriteiten vergezelden H. D.

Een adres aan den raad der gemeente Groningen tegen een omslag van vermogen of inkomen, is reeds door ruim 650 kiezers dier stad geteekend en ligt nog op verschillende plaatsen ter lezing.

Den 28sten Junij des avonds vertrok van den Helder aan boord van het Nederlandsch koopvaardij-schip *Friton*, kapt. H. Olie, een detachement suppletietroepen, sterk 100 onderofficieren en manschappen, bestemd voor de dienst in het O. I. leger; onder het geleide van den 2en luit. der inf. L. J. Rhodee, medegedeelers de 2e luit. der inf. J. van Weeren en de apoth. 3e kl. C. M. de Gijs.

In de op 28 Junij te Keulen gehouden algemeene vergadering der Keulen-Mindersche spoorweg-maatschappij, is door het bestuur, o. a., medegedeeld, dat de werkzaamheden aan den weg tusschen Arnhem en Oberhausen, den 15den Oct. a. s. zoover gevorderd zullen zijn, dat aldaan de dienst tusschen Amsterdam en Rotterdam tot Emmerich zal kunnen geopend worden.

Leijden, 30 Junij. Heden promoveerden tot doctoren in de beide regten, de heeren E. N. F. Heerkens, van Zwolle en H. C. M. van Kervel, van 's Hage, beiden met *Theses*; de heeren J. Luzac, van Leijden, en G. B. Heijdeman, van Amsterdam, beide na openbare verdediging eener *Specimen Jur. Inaugurales*; en de heer G. H. Bakker, van Amsterdam, in de medicijnen, na publieke verdediging eener *Dissertatio Med. Inaugurales*.

Utrecht, 29 Junij. Heden promoveerden alhier tot doctoren in de geneeskunde: de heer P. F. Maitland, van Vorden, na verdediging van zijne dissertatie de *Susarro Jugulari*; de heer J. van der Beke Callenfels, van Vlissingen na de verdediging zijner dissertatie *de vi Nervorum Vaso-Motorium in circulationem et calor productionem*; en de heer C. G. van Reeken van Amsterdam, na verdediging zijner dissertatie *de Apparatu oculi accommodationis*.

Middelburg, 29 Junij. Bij vonnis der arrondissements-regtbank te Middelburg van 28 dezer is Marinus Bertijn, bevrens gezagvoerder van het barkschip de *commerce-compagnie van Middelburg*, vrijgesproken, op grond dat de schuld van den beklagde aan de hem bij dagvaarling ten laste gelegde feiten niet was bewezen.

De regtbank overwoog onder anderen; dan niet wettig en overtuigend is gebleken is dat de beklagde sedert December 1852 hoegenaamd geene mededeelingen aan de reederij heeft gedaan, daar toch, alhoewel volgens verklaring van een der directeuren en den boekhouder der *commerce-compagnie*, geene brieven van den beklagde na dit tijdstip geschreven bij hen zijn ontvangen, echter uit die niet-ontvangst niet noodzakelijk volgt, dat ook inderdaad door den beklagde geene mededeelingen zijn gedaan of brieven zijn geschreven;

dat almede niet wettig en overtuigend is gebleken, dat de beklagde vrachtpenningen over te maken had, daar toch volgens de verklaringen der genoemde getuigen, hun onbekend is of, en hoe veel vrachtpenningen de beklagde verschuldigd is of zoude kunnen zijn, daar dit eerst uit zijne rekening en verantwoording zoude kunnen blijken; dat, alhoewel kan worden aangenomen, dat de beklagde nadat de met Dassel aangegane chartepartij feitelijk was verbroken, op eigen gezag zonder het afwachten van orders van de reederij, chartepartijen heeft gesloten en reizen heeft gedaan zoo in de Chinesche wateren als naar de Havana, echter niet wettig gebleken is, dat hij die reizen heeft gedaan in strijd met eene door de reederij aan hem bepaaldelijk gegeven last; dat almede niet wettig is gebleken, dat de beklagde zich als eigenaar van het schip heeft gedragen, of daden heeft gepleegd, waartoe bij alleen als eigenaar zou zijn gerechtigd geweest.

Men verneemt, dat de beklagde in hechtenis is gebleven, daar het openbaar ministerie 14 dagen tijd heeft om van het vonnis in hooger beroep te komen. (M. Cl.)

Groningen, 30 Junij. Heden promoveerden tot doctoren in de beide regten de heeren H. P. de Gevere van Groningen, en J. D. Dibbets, van Assen, beide na het verdedigen van eenige *Quaestiones Juris Inaugurales*; en tot doctoren in de verloskunde de heer R. J. P. Muller, med. doct. te Uithuizen.

†† Nijmegen, 1 Julij. In het anderhalf uur van hier gelegen dorp Elst heeft een vreeselijk voorval plaats gehad. Een man heeft een tweearig kind van zijne zuster dat hij hem inwoonde, door middel van een scheermes om het leven gebracht. De oorzaak is onbekend en de dood te gruwelijk, dat men die niet aan waanzinnigheid zou moeten toeschrijven.

Hardenberg, 1 Julij. De hooibouw hier begon zijnde, kan men den oogst middelmatig noemen. De landerijen leverden in deze streken over het algemeen beste en meeste gras; jammer echter dat deze tot maai gereed, plotseling op nieuw zijn geïnundeerd. Ook de meene velden en vele lage privaatscherven zijn voor groot gedeelte wederom overstromd. De rivier de Vist is naar den tijd van het jaar seiert eenige dagen buitengewoon gezwollen, hetgeen de mededeelingen nopens een zwaren en aanhoudenden regen, welke korteling in graafschap Bentheim zoude zijn gevallen, allezins bevestiget.

Eerste Huwelijks-afkondiging

Zondag, 1 Julij 1855.
Hendrik Camp, 45 j., met Louise Jeannette Theodora der Hoop, 30 j. — Leenderd Mackaaj, 32 j. met Christina Gerardina Woesthof, 33 j. — Gerardus Bodaan, 34 j., Lubberta Bast, 35 j. — Petrus Franciscus Vroeg, 28 j., Cornelia Gosewind van Delft, 20 j. — Arend Florentius den Berg, 62 j., wedr. van Cornelia Maria d' Abo, met Maria Frederica Cornelia Florijn, 36 j. — Mr. Bernard Lam Rasch, 25 j., met Cornelia Jaqueline Voet, 28 j. — Frans René Hendrik Robert baron Fagel, 26 j., met Willemina Maria baronesse Bentinck tot Schoonheuten, 24 j. — Herman Guerin, 39 j., met Jacomina Maria Charlotte Theodora Roels, 31 j. — Samuel Koekoek, bijna 23 j., met S. Coenraad, 32 j. — Nicolass Sprinkhuizen 51 j., met Cornelia Romijn 55 j. — Mr. Jacob van Gigh, 28 j., met P. Hartog; 20 j. — Apollonius Cornelis Henricus Lorentz, met Maaike Petronella Wielandt, 19 j.

Advertentien.

Stoll's Druppelen

bevrijden oogenblikken van de HEVIGSTE KIESPE door eenvoudig een puntig gedraaid watje, daartoe bevochtigd, in het oor te stoppen aan de zijde waar pijn is. Prijs f 1 het fleschje.

De heeren I. da Costa te Amsterdam, Engelen Middelburg, Jongbloed te Sneek, A. Korte te Amsterdam, Savenije te Veendam en Mirande te Harlingen hebben ons vergund hunne namen te noemen, om waarheid van het bovenstaande berigt te bevestigen.

Elegante, moderne en goedkope PARASOLS en PARAPLUIES.

Fijne ZAK EAU-DE-COLOGNE van de beste kwaliteit. Toilet Eau-de-Cologne in lange flesschen en kistjes en witte en matte flesschen.

SCHUIJERS. Kleer-, Hoofd-, Tand- en Nieuw-schuijers, Fluweel- en Hoedenschuijers, Tafel- en weel-schuijers.

KAMMEN. Alle soorten moderne Opsteekkammen in kleine bevallige modellen, effen en à jour, schildpad en hoorn; Friseerkammen, Stofkammen, Zakkammen, enkele en met Schuifier en Spiegel. VERKOOPHUIS in de bekende Dépôts.

Prijs-Courant der Effecten

AMSTERDAM, 30 Junij 1855.	
Nederland. Pct.	Rusland.
Ned. W. Schuld. 2½	63½
Dito Certificat. . . 3	75½
Dito Dito . . . 4	98½ ½
O. I. Leening. . . 4	
Amort. Syndic. 8½	
Hand.-Maats. . . 4½	
Belgie.	
Certificaten. . . 2½	
D° Rothschild. 2½	
Frankrijk.	
Obligatiën . . . 3	
Spanje.	
Nieuwe . . . 1	18½
Dito Baitenl. . . 3	87½
D° Binnenl. . . 3	80 ½ ½
Bew. Sp. (om. . .	
Amort. Schuld. . .	
Portugal.	
Londen nieuwe. 3	89½ ½
Dito uitgest. . . 4	
Mexic. te Lond. 3 pct. 19½	
te Lond. p. s. 100. 2½ pct. 16½	

Alhoewel de omzet niet van groot belang was, vermarkt echter in zeer gunstige stemming, inzonderheid ten aanzien van Hollandsche en Russische fondsen welke het meest waren.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.